

Centaurea jacea (Chrupa luční)

synonyma: Behen jacea, Calcitrapa jacea, Calcitrapa pratensis, Centaurea commutata, Centaurea croatica, Centaurea decumbens, Centaurea hastata, Centaurea humifusa, C. f. majuscula, C. f. scopulicola, C. subsp. jungens, C. subsp. lusitanica, Centaurea jungens, Centaurea lacera, Centaurea lusitanica, Centaurea majuscula, Centaurea media, Centaurea mollis, Centaurea nemophila, Centaurea nigrescens, Centaurea platylepis, Centaurea pratensis, Centaurea scopulicola, Centaurea syrmiensis, Centaurea variabilis, Centaurea viretorum, Jacea pratensis, Jacea tomentosa

čeleď: Asteraceae

oblasti: Albánie, Alžírsko, Andalusie, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Britská Kolumbie, Bulharsko, Chorvatsko, Connecticut, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Delaware, Estonsko, Finsko, Francie, Grónsko, Gruzie, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa, Itálie, JZ Rusko, Kalifornie, Katalánsko, Kentucky, Kosovo, Krym, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Maine, Makedonie, Maroko, Maryland, Massachusetts, Michigan, Moldávie, Montana, Německo, New Hampshire, New Jersey, New York, Nizozemí, Norsko, Nový Brunšvik, Ohio, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Portugalsko, Quebec, Rakousko, Řecko, Rhode Island, Rumunsko, Sicílie, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, SZ Rusko, Švédsko, Švýcarsko, Tunisko, Ukrajina, Utah, Vermont, Virginie, Washington, Wisconsin, Z Rusko, Západní Virginie

Pochází ze suchých nížin Evropy. Patří mezi trvalky. Dorůstá výšky (0,1 -) 0,2 - 0,7 (i 1)m. Stonek má hranatý průřez a je v horní části větvený. Listy řapíkaté, vejčitékopinaté až prakticky čárkovité, dolní zpravidla laločnaté až peřenoklané. Květenství je dlouhé 1,3 - 1,8cm, široké 1 - 1,5cm, růžovofialové květy jsou seskupené v úbořech o průměru 4cm, střední zákrovní listeny mají vejčité až 3úhle kopinaté přívěsky v barvě hnědé nebo světlehnědé (nikdy černé) a zpravidla zcela zakrývají zelené části listenů. Plodem je nažka délky 3,5mm s chmýrem délky 0,7 - 1,5mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *angustifolia* (Chrupa luční úzkolistá) - lodyhy již ve spodní 1/2 bohatě prutnatě větvené, větve vzpřímené, zpravidla znovu dělené, bohatě olistěné; střední a horní lodyžní listy úzce kopinaté, max. mírně drsné, přitiskle pavučinovitě ochlupené, v mládí řídce bíle plstnaté; zákrovy (vejčité) válcovité, dlouhé 1,5cm, široké 1cm, přívěsky bělavé, uprostřed zpravidla tmavší, koruna tmavěružová velikosti 0,4 - 1cm; suché trávníky okraje cest, náspy, atp. v teple
- subsp. *banatica*
- subsp. *dracunculifolia* - výška 20 - 60cm; listy úzce kopinaté; květenství dlouhé 0,7 - 1cm, široké 7 - 8mm; nažka dlouhá 3mm
- subsp. *forojuliensis* - endemit Itálie
- subsp. *gaudinii*
- subsp. *haynaldii*
- subsp. *jacea* (Chrupa luční pravá) - lodyha větvená až od 1/2, větve krátké, řídce olistěné; střední a horní lodyžní listy podlouhlé až vejčitékopinaté, drsné, ochlupené nebo slabě šedě plstnaté, olýsávající; zákrovy vejčité, dlouhé 1,5 - 1,8cm, široké 1,2 - 1,5cm, přívěsky zákrovních listenů světle- až tmavěhnědé, uprostřed světlejší, koruna tmavěružová (i bílá); louky, okraje lesů
- subsp. *julica*
- subsp. *oxylepis* (Chrupa luční ostroperá) - zákrov vejčitý, dlouhý 1,6 - 1,7cm, široký 1,3 - 1,4cm, přívěsky prostředních zákrovních listenů celkově kopinaté, špička zahnutá ven, pravidelně hřebenitě brvitě, koncová brva delší než postranní, nedělená část přívěsku kopinatá, koruna tmavěružová velikosti 0,5 - 1,2cm; křovinaté stráně, louky, meze
- subsp. *subjacea* (Chrupa luční hřebenitá) - zákrov vejčitékulovitý, dlouhý 1,4cm, široký 1,2cm, přívěsky prostředních zákrovních listenů 3úhle až kulaté, přímé, hřebenitě brvitě, koncová brva přibližně stejné délky jako postranní, nedělená část přívěsku široce vejčitá, koruna tmavěružová,

dlouhá 0,4 - 1cm; louky

- subsp. *substituta*

- subsp. *timbalii*

- subsp. *vinyalsii*

- subsp. *weldeniana*/C. *weldeniana* (Chrupa Weldenova) - Jaderské moře, zavlečená ve střední Evropě; větší přívěsky

Vyhovují ji louky, příkopy, okraje cest, atp. Půda by měla být kyselá bohatá na živiny.

<https://www.rostliny.net/>